

Příliš krátká dovolená aneb Robin Hood se vrací

Ř e š e n í

- 1. Jednání Adolfa, Alfreda a Kurta posoudíme jako jednočinný souběh přečinu ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 tr. zák. s přečinem výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zák. spáchaný ve spolupachatelství podle § 23 tr. zák.**

Adolf, Alfred a Kurt byli sice občany Spolkové republiky Německo, avšak k jednání (nadávky, hádka, strkání, údery, povalení na zem) i k následku, resp. k účinku (poranění břicha, obličeje a zad) došlo v Praze, tedy na území České republiky. Místní působnost trestních zákonů ČR je proto založena zásadou teritoriality vyjádřenou v § 4 odst. 1 TZ.

Adolf, Alfred a Kurt číšníku Davidovi nadávali, hádali se s ním, strkali do něj a nakonec jej fyzicky napadli údery pěstí do břicha, do zad a do obličeje a snažili se jej povalit na zem, a to na zahrádce restaurace před nádražní budovou, přičemž jejich jednání sledovalo zhruba dvacet osob procházejících kolem.

Nadávky, hádku a strkání třeba považovat za „hrubou neslušnost“ a fyzické napadení údery pěstí a povalením na zem třeba považovat za „výtržnost“, to vše ve smyslu ustanovení o trestném činu výtržnictví podle § 358 odst. 1 TZ.

K uvedenému jednání došlo na zahrádce restaurace před nádražní budovou, tedy na místě „veřejnosti přístupném“, a nadto před zraky cca dvaceti procházejících osob, tedy „veřejně“ [§ 117 písm. b) TZ].

Trestný čin výtržnictví podle § 358 odst. 1 TZ je úmyslný trestný čin (§ 13 odst. 2 TZ) na který zákon staví trest odnětí svobody až na dvě léta, tedy nepřevyšující pět let, takže jde o přečin (§ 14 odst. 2 TZ).

Adolf, Alfred a Kurt údery pěstí do břicha, do zad a do obličeje způsobili Davidovi zranění, které si vyžádalo pět dní hospitalizace v nemocnici a tři dny domácího ošetřování, tedy celkem osm dní léčení způsobené poruchy zdraví. Jde tedy o nikoliv jen krátkou dobu trvající poruchu zdraví, záležející v porušení normálních tělesných funkcí, které znemožňovalo obvyklý způsob života poškozeného a vyžadovalo lékařského ošetření. Jedná se proto o ublížení na zdraví ve smyslu § 122 odst. 1 TZ.

Z povahy útoku (úderý pěstí a povalení na zem) a z toho, na jaké části těla poškozeného byl útok veden (břicho, záda, obličej) lze spolehlivě dovodit, že útočníci museli být srozuměni se způsobením ublížení na zdraví, tedy že jednali v úmyslu nepřímém [§ 15 odst. 1 písm. b), odst. 2 TZ].

Tímto jednáním tak byly naplněny zákonné znaky trestného činu ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 TZ.

Trestný čin ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 TZ je ve znacích skutkové podstaty výslovně charakterizován úmyslným zaviněním a zákon na něj stanoví trest odnětí svobody až na tři léta, tedy nepřevyšující pět let, takže jde o přečin (§ 14 odst. 2 TZ).

Každý z útočníků, tj. Adolf, Alfred a Kurt, poškozenému Davidovi nadávali, hádali se s ním, strkali do něj, napadli jej úderý pěstí a povalili jej na zem, tedy všichni se trestných činů dopustili úmyslným společným jednáním ve smyslu ustanovení § 23 TZ o spolupachatelství

Skutek je souhrn všech vnějších projevů vůle pachatele, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva, pokud jsou zahrnuty zaviněním. Adolf, Alfred a Kurt konzumovali donesený alkohol a těšili se, že s číšníkem Davidem vyvolají konflikt. Jejich následné projevy (nadávky, hádka, strkání, napadení pěstmi, povalení na zem) tak byly vnějšími projevy téže původní vůle a tato jednání ve svém souhrnu směřovala jak k porušení zájmu na ochraně občanského soužití, veřejného klidu a pořádku tak k porušení zájmu na ochraně zdraví. Souhrn všech jejich vnějších projevů vůle (souhrn jednání) tak směřoval k následkům významným z hlediska trestního práva. Jde proto o jeden skutek.

Nejedná se o trestný čin rvačky podle § 158 TZ, protože v posuzovaném případě zde byla jasně identifikovatelná strana, která pouze útočila (Adolf, Alfred a Kurt), zatímco druhá strana (David) se pouze bránila. U rvačky naproti tomu jde o vzájemné napadání, při kterém se střídá útok a protiútok, takže útočníky (pachateli) jsou všichni účastníci rvačky.

2. Jednání Alfreda a Kurta posoudíme jako jednočinný souběh zvláště závažného zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1, § 122 odst. 2 písm. e), i) tr. zák. a přečinu výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zák., spáchaných ve spolupachatelství podle § 23 tr. zák.

K odůvodnění místní působnosti trestních zákonů podle § 4 odst. 1 TZ, spolupachatelství (nyní jen ohledně Alfreda a Kurta) podle § 23 TZ, k odůvodnění přečinu výtržnictví podle § 358 odst. 1 TZ a k odůvodnění jednočinného souběhu – viz shora odůvodnění odpovědi na otázku č. 1.

Alfred a Kurt ležícího poškozeného Davida kopali do břicha, do nohou a do zad, čímž mu způsobili vážné poranění hlavy a ledvin, v jehož důsledku byl hospitalizován 28 dní v nemocnici a v pracovní neschopnosti byl další čtyři měsíce.

Poranění hlavy a ledvin jsou vážnou poruchou zdraví, konkrétně poškozením důležitých orgánů ve smyslu § 122 odst. 2 písm. e) TZ. Tato zranění poškozenému po dobu téměř pěti měsíců, tedy po dobu více jak šesti týdnů (srov. zejména rozhodnutí č. 11/65 a 18/69 Sb. rozh. tr.), znemožňovala vykonávat jeho zaměstnání, takže se současně jedná o delší dobu trvající poruchou zdraví ve smyslu ustanovení § 122 odst. 2 písm. i) TZ.

Alfred a Kurt museli být srozuměni s tím (tj. museli si být vědomi takové možnosti), že kopy do břicha a do zad ležícího poškozeného (tedy do partií s citlivými a životně důležitými orgány) mohou vážné zranění vyvolat. Jednali tak v úmyslu nepřímém podle § 15 odst. 1 písm. b), odst. 2 TZ.

Alfred a Kurt tak spáchali trestný čin těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 TZ.

Trestný čin těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 TZ je ve znacích skutkové podstaty výslovně charakterizován jako úmyslný trestný čin a zákon na něj stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí deseti let. V souladu s § 14 odst. 2, 3 TZ se proto jedná o zločin, resp. o zvláště závažný zločin.

3. Eva spáchala přečin nepřekažení trestného činu podle § 367 odst. 1 tr. zák.

Eva zblízka sledovala útok na poškozeného Davida, natáčela si jej na telefon a telefonicky o něm informovala své známé. Viděla, že Alfred a Kurt kopají poškozeného Davida do břicha a do zad, tedy do citlivých a životně důležitých partií, a tedy musela být přinejmenším srozuměna s možností vzniku závažného zranění, tedy se vznikem těžké újmy na zdraví [§ 122 odst. 2 písm. e), i)] a tedy s tím, že Alfred a Kurt páchají trestný čin těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 TZ.

Eva se tedy hodnověrným způsobem dozvěděla, že Alfred a Kurt páchají trestný čin těžkého ublížení na zdraví podle § 145 TZ. Tento trestný čin je uveden ve výčtu trestných činů, jejichž nepřekažení je trestné (§ 367 odst. 1 TZ).

Trestný čin nepřekažení trestného činu je trestný čin úmyslný (§ 13 odst. 2 TZ) na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí tří let (snížení trestní sazby zde s ohledem na trestnost těžkého ublížení na zdraví podle § 145 TZ nepřichází do úvahy), tedy trest odnětí svobody s horní hranicí nepřevyšující pět let. Podle § 14 odst. 2 TZ se proto jedná o přečin.

Eva věděla, že Alfred a Kurt se „předvádějí hlavně kvůli ní“, tj. že právě jí chtějí svým jednáním „imponovat“. Z toho lze spolehlivě dovodit, že si byla vědoma skutečnosti, že jí samotné v případě překažení tohoto trestného činu (tj. pokud by sama proti dalšímu jednání Alfreda a Kurta zakročila) nebrání žádné nesnáze, ani že jí z případného překažení takového trestného činu od nich nehrozí smrt, ublížení na zdraví ani jiná závažná újma.

Eva, Alfred a Kurt byli zjevně přátelé a nelze ani vyloučit, že by újmu, kterou by utrpěl jeden z nich, druhý důvodně pociťoval jako újmu vlastní. Avšak ze zadání nevyplývá naprosto nic, z čeho by bylo možno dovozovat, že by Eva a Alfred či Kurt žili v poměru „rodinném nebo obdobném“, tedy že by byli osobami blízkými (§ 125 TZ).

Důvod vyloučení trestní odpovědnosti podle § 367 odst. 2 TZ se zde tedy neuplatní.

Není správné jednání Evy posoudit jako přečin neposkytnutí pomoci podle § 150 odst. 1 TZ, protože ze zadání nikterak nevyplývá, jak se po ukončení útoku zachovala. Především však trestný čin nepřekažení trestného činu podle § 367 odst. 1 TZ je přísněji trestný, než trestný čin neposkytnutí pomoci podle § 150 odst. 1 TZ.

Není správné jednání Evy posoudit jako přečin schvalování trestného činu podle § 365 odst. 1 TZ. I kdybychom její telefonát, jak jim dovolená v Praze „hezky začíná“ považovali za projev sympatií s jednáním Alfreda a Kurta, nelze telefonický hovor jednomu nebo několika adresátům považovat za „veřejně“ projevený projev, tj. za projev, který by současně vnímaly (a porozuměly mu) nejméně tři další osoby rozdílné od pachatelů [§ 117 písm. b) TZ].

Není správné jednání Evy posoudit jako psychickou pomoc [§ 24 odst. 1 písm. c) TZ] poskytnutou Alfredovi a Kurtovi, tím, že jejich jednání sledovala, natáčela jej na mobil a podávala o něm telefonické zprávy. Psychická pomoc obecně předpokládá úmysl pomocníka „umožnit nebo usnadnit“ hlavnímu pachateli spáchání trestného činu. O „umožnění“ se zde evidentně nejedná, protože Alfred a Kurt sami započali se svým útokem zcela nezávisle na

následném chování Evy. „Usnadnění“ by teoreticky mohlo přicházet do úvahy ve formě tzv. utvrzování v předsevzetí hlavních pachatelů spáchat trestný čin. Ze zadání ovšem nevyplývá, že by Eva dala k útoku jakýkoliv impulz, že by průběh útoku jakkoliv závisel na chování Evy, resp. že by si Alfred a Kurt byli vůbec vědomi chování Evy v průběhu jejich útoku. Ze zadání vyplývá, že útok Alfreda a Kurta Evu patrně „potěšil“, protože si uvědomovala, že se předvádějí hlavně kvůli ní, avšak z téhož zadání naopak nevyplývá, že by iniciace a průběh útoku Alfreda a Kurta byl ovlivněn chováním Evy. Pouhou přítomnost jiné, byť sympatizující, osoby na místě činu, která pro průběh útoku nemá žádný význam, nelze považovat za účastenství na takovém činu.

4. Robin se dopustil přečinu krádeže podle § 205 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. zák. v jednočinném souběhu s přečinem neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zák.

Robin viděl, jak Alfredu vypadla z kapsy kalhot platební karta, vzal si ji a rozhodl se, že si ji ponechá, tedy sobě bez souhlasu oprávněného držitele opatřil platební kartu.

Tím spáchal trestný čin neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 TZ. Tento trestný čin je dokonán již opatřením platebního prostředku a nevyžaduje se, aby jej pachatel také použil nebo zamýšlel použít například k výběru hotovosti nebo k bezhotovostní platbě.

Trestný čin neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku je trestný čin úmyslný (§ 13 odst. 2 TZ) na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí dvou let, tedy nepřevyšující pět let. Podle § 14 odst. 2 TZ se proto jedná o přečin.

Robin se zmocnil platební karty, která Alfredovi vypadla z kapsy kalhot, a rozhodl se (měl úmysl) si ji ponechat. Tedy přisvojil si cizí platební kartu a přitom věděl, kdo je jejím oprávněným vlastníkem, přičemž s ohledem na konkrétní okolnosti případu mohl důvodně předpokládat, že oprávněný vlastník ji může hledat a najít na místě, kde ji ztratil, tedy že tato karta není ještě mimo sféru jeho moci. (Ostatně tak se i stalo, neboť Alfred poté, co zjistil ztrátu platební karty, se pro ni vrátil, protože si pamatoval, kde ji ztratil.) Nejde proto o trestný čin zatajení věci podle § 219 TZ, ale o trestný čin krádeže podle § 205 TZ.

Robin viděl, jak Alfredovi platební karta vypadla z kapsy kalhot. Jednalo se proto o věc, kterou měl jiný při sobě ve smyslu § 205 odst. 1 písm. d) TZ. Takovou věcí je i věc, kterou oprávněná osoba odložila nebo upustila ve své bezprostřední blízkosti.

Ze zadání vyplývá, že Robin byl v roce 2018 pravomocně (jinak by záznam ještě nebyl uváděn v evidenci Rejstříku trestů) odsouzen za trestný čin krádeže podle § 205 odst. 1 TZ k trestu propadnutí věci. Odsouzení k trestu propadnutí věci se podle § 105 odst. 1 písm. e) TZ zahradí nejdříve po uplynutí jednoho roku po výkonu trestu tj. od právní moci rozsudku (podle § 70 odst. 5, 6 TZ propadlá věc připadá státu právní mocí rozsudku). Vzhledem k tomu, že záznam o odsouzení byl dosud uváděn v evidenci Rejstříku trestů, nemohlo být předcházející odsouzení dosud prominuto ani promlčeno. Z uvedeného proto vyplývá, že Robin krádež platební karty spáchal v době, kdy byl za takový trestný čin v posledních třech letech odsouzen.

Robin tak naplnil zákonné znaky trestného činu krádeže podle § 205 odst. 2 TZ.

Trestný čin krádeže podle § 205 odst. 2 TZ je trestný čin úmyslný (§ 13 odst. 2 TZ) na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí tří let, tedy nepřevyšující pět let. Podle § 14 odst. 2 TZ se proto jedná o přečin.

Skutek je souhrn všech vnějších projevů vůle pachatele, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva, pokud jsou zahrnuty zaviněním. Robin se zmocnil platební karty, resp. opatřil si platební kartu, v úmyslu si ji ponechat. Tímto jediným jednáním jednak porušil zájem na ochraně platebních prostředků a na ochraně řádného fungování bezhotovostního platebního styku a jednak porušil zájem na ochraně vlastnictví. Jedná se proto o jediný skutek.

Jednočinný souběh trestného činu krádeže a neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku není vyloučen z důvodu subsidiarity, protože ohrožení vyplývající z neoprávněného držení platebního prostředku (např. platební karty) je širší, než majetkový prospěch plynoucí z provedení bezhotovostní platby nebo výběru hotovosti, protože s držením platební karty jsou zpravidla spojeny i další služby nebo výhody. (Srovnej: rozhodnutí č. 35/98 Sb., rozh. tr.; příklad č. 95 ze sbírky Příklady z trestního práva hmotného a procesního, Gřivna T., Vokoun R., Bohuslav L. a kol., 3. vydání, Leges, Praha, 2017, s. 26.)

Pokud jde o záměr Robina provést výběr peněz z účtu za použití neoprávněné získané platební karty, nepřichází v daném případě do úvahy trestně právní kvalifikace takového jednání jako přípravy nebo pokusu přečinu krádeže podle (§ 20 odst. 1, resp. § 21 odst. 1, § 205 odst. 1 TZ). Ze zadání vyplývá, že Robin zamýšlel vybrat z účtu 10.000 Kč (§ 138 odst. 1 TZ – škoda nikoliv nepatrná), což by za jiných okolností zakládalo přečin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) TZ. Příprava k tomuto přečinu by však nebyla trestná, neboť se nejedná o

„zvlášť závažný zločin“ (viz § 14 odst. 3, § 20 odst. 1 TZ). Ze zadání současně nevyplývá, že by Robin byl policií zadržen právě v okamžiku, kdy platební kartu již používal k placení nebo k výběru hotovosti, tedy že by se ze strany Robina jednalo již o jednání, které „bezprostředně“ směřuje k dokonání činu, tj. ke vzniku majetkové škody, resp. ke vzniku obohacení. Není tedy důvod, aby dosavadní držba neoprávněně opatřené platební karty byla posuzována jako pokus krádeže podle § 21 odst. 1, § 205 odst. 1 TZ.

5. Ano, musí být vyslechnut za účasti tlumočnicka, § 2 odst. 14 tr. řádu, § 28 tr. řádu.

Z ustanovení § 2 odst. 14 TŘ vyplývá, že orgány činné v trestním řízení vedou řízení a vyhotovují svá rozhodnutí v českém jazyce. Z toho mimo jiné vyplývá, že veškeré ústní přednesy (tj. též otázky vyslychajícího a odpovědi vyslychaného) musí zaznít (výlučně nebo rovněž) v českém jazyce.

Z ustanovení § 2 odst. 14 TŘ vyplývá, že každý, kdo prohlásí, že neovládá český jazyk, je oprávněn používat před orgány činnými v trestním řízení svého mateřského jazyka (nebo jazyka, o kterém uvede, že jej ovládá).

Z ustanovení § 28 odst. 1 TŘ vyplývá, že využije-li obviněný právo uvedené v § 2 odst. 14 TŘ, přibere se tlumočnick. Z toho vyplývá, že nutným důsledkem prohlášení obviněného, jehož mateřským jazykem není český jazyk, že český jazyk neovládá, je přibrání tlumočnicka. (Tlumočnick se přibere opatřením - § 119 odst. 2 TŘ a contrario.)

Z těchto ustanovení třeba dovést, že obviněný Alfred má právo vypovídat jen ve své mateřštině, i když ovládá český jazyk, resp. že v takovém případě je třeba přibrat tlumočnicka i v případě, že vyslychající ovládá jazyk obviněného.

(Srov. rozhodnutí č. 29/1981 Sb. rozh. tr. Srov. též příklad č. 266 ze sbírky Příklady z trestního práva hmotného a procesního, Gřivna T., Vokoun R., Bohuslav L. a kol., 3. vydání, Leges, Praha, 2017, s. 59.)

6. Maximální doba trvání vazby Kurta v přípravném řízení bude jeden rok - viz § 72a odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. řádu.

Kurt (ve spolupachatelství s Alfredem podle § 23 TZ) spáchal jednočinný souběh zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 TZ a přečinu výtržnictví podle § 358 odst. 1 TZ (viz řešení otázky č. 2).

Trestný čin těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 TZ je charakterizován jako úmyslný trestný čin a zákon na něj stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí deseti let. V souladu s § 14 odst. 2, 3 TZ se proto jedná o zvlášť závažný zločin. Zákon za tento zvlášť závažný zločin neumožňuje uložení výjimečného trestu.

Podle § 72a odst. 1 písm. c) TŘ v takovém případě nesmí celková doba trvání vazby v trestním řízení přesáhnout tři roky.

Podle § 72a odst. 2 TŘ z této doby připadá na přípravné řízení jedna třetina a na řízení před soudem dvě třetiny.

V daném případě tak na přípravné řízení připadá doba trvání vazby (3 roky : 3 = 1 rok) nejvýše jeden rok.

Obviněný byl vzat do vazby z důvodu § 67 písm. a) TŘ. Zvláštní úprava podle § 72a odst. 3 TŘ, která se týká tzv. koluzní vazby podle § 67 písm. b) TŘ, se v daném případě tedy neuplatní.

7. Aby bylo zahájeno trestním stíhání Adolfa (který bezprostředně po svém činu opustil území České republiky a zdržuje se na neznámém místě), musí orgány činné v trestním řízení učinit tyto úkon:

Policejní orgán zahájí úkony trestního řízení, a to buď záznamem o zahájení úkonů trestního řízení anebo provedením neodkladných nebo neopakovatelných úkonů (například výsledky svědků nebo rekonvice postupem podle § 158a TŘ).

Poté provede úkony potřebné k řádnému objasnění věci (například vysvětlení fyzických osob, ohledání místa, znalecké posudky, kamerové záznamy, výjimečně též výsledky osob) tj. úkony směřující ke zjištění trestného činu a ke ztotožnění osoby pachatele - § 158 odst. 3TŘ.

Rovněž policejní orgán musí ověřit, že podezřelý je skutečně v cizině a není dosažitelný ani za využití prostředků mezinárodní právní pomoci. (Kdyby byl v zahraničí na známé adrese či na adrese zjištělné v rámci mezinárodní právní pomoci, podmínky pro řízení proti uprchlému by splněny nebyly.)

- Je-li na podkladě zjištěných skutečností dostatečně odůvodněn závěr, že **byl spáchán trestný čin a že jej spáchala určitá osoba**, a je-li současně zjištěno, že taková osoba se vyhýbá trestnímu řízení pobytem v cizině, **policejní orgán vydá usnesení (§ 119 odst. 2 TŘ) o zahájení jejího trestního stíhání jako uprchlého - § 160 odst. 1, § 302 TŘ.**
- **Policejní orgán** (příp. státní zástupce) **podá soudci** (příslušnému podle § 26 odst. 1 TŘ) **žádost o ustanovení obhájce uprchlému obviněnému - § 36 odst. 1 písm. c), § 39 odst. 1 TŘ.**
- **Soudce** opatřením (§ 119 odst. 2 TŘ a contrario) **ustanoví uprchlému obviněnému obhájce - § 39 odst. 1 TŘ** a spisový materiál spolu se svým rozhodnutím vrátí policejnímu orgánu (příp. státnímu zástupci).
- **Policejní orgán** ustanovenému **obhájci doručí opatření o ustanovení obhájcem a usnesení o zahájení trestního stíhání - § 303 odst. 1 TŘ.**
- Tím je trestní stíhání uprchlého obviněného zahájeno.

Další postup po zahájení trestního stíhání obviněného, záležející ve vypátrání jeho pobytu v cizině a v jeho případném vydání k trestnímu stíhání z ciziny, tj. postup podle zák. č. 104/2013 S., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, již nebyl předmětem otázky.
